

VAD SKER

I TITOS JUGOSLAVIEN?

Av BALKANIKUS

Från en jugoslavisk intellektuell, som nyligen flytt ur landet till Triest, har Svensk Tidskrift mottagit nedanstående skildring av läget. Tidskriften saknar givetvis möjlighet att gå i god för alla uppgifter i artikeln men vill framhålla att dessa till stor del överensstämmer med redogörelser i amerikanska och engelska tidningar eller skrifter.

EFTER tyskarnas ockupation av Jugoslavien våren 1941 började den förutvarande jugoslaviske generalstabsöversten Drasja Mihajlovitj att samla grupper av aktiva och reservofficerare omkring sig och på serbiskt område reaktivera tsjetnitsirörelsen, d. v. s. de gamla krigsdeltagarnas förband. Först då Sovjet överfölls av Hitler började också kommunistiska agitatorer att bilda guerillaband. I början värvade de båda friskarorna fredligt bredvid varandra. Men snart blandade sig — som alltid i Serbiens historia — stormakterna i spelet. De av yrkeskommunister — dels befriade ur jugoslaviska fängelser och dels per fallskärm anlända från Sovjetryssland — ledda trupperna kallade sig partisaner och fick sovjetiska ledare, som t. ex. den unge diplomaten Lebedjeff (tills 6 april 1941 sovjetlegationsråd i Belgrad, sedan ända till 22 juni oskadd i tyskokuperat Belgrad, därpå »under jorden» och just nu rysk minister i Oslo) samt sovjetryska stabsofficerare. Politisk ledare blev kroatens Josef Broz, kallad Tito. Engelsmännen, som då ännu räknade med en andra front på Balkan, skickade först stabsofficerare och senare en komplett British Military Mission under brigadgeneral Armstrong till Mihajlovitj, som på Churchills önskan under tiden utnämndes till överkommendant för den jugoslaviska armén och till krigsminister i den jugoslaviska Londonregeringen. Vad som Moskvaradion förebrädde Mihajlovitj från 1941 tills Mussolinis störtande träffar således ytterst regeringen Churchill.

Att de allierade efter de 5 italienska balkandivisionernas kapitulation inte försökte en invasion i Albanien eller Dalmatien, en invasion som inte endast tyskarna och italienarna utan även de båda franktirörarméerna och framför allt de kroatiska fascisternas hird och milis väntade sig, deklasserade Mihajlovitjarmén till förmån för Titotrupporna. Hittills voro de båda frihetsarméerna nästan homogent serbiska. Av den serbiska stammen med dess c:a 8 miljoner mördades c:a $\frac{3}{4}$ miljon av kroaterna och c:a 200,000 bragtes om livet av nazis, ungrare och bulgarer. Bland detta bondefolk utgöra de intellektuella och industriarbetarna maximum 10 %. Att Tito trots detta vid sidan av Mihajlovitj' 250,000 man under dennes storhetstid kunde ställa upp ända till 50,000 soldater under fanan med sovjetstjärnan berodde på, att han så väl som Mihajlovitj endast delvis nöjde sig med frivillig rekrytering. Härvid kan man hänvisa till 150-årig frihetskrigstradition: även Karadjordje och Obrenovitj hade, särskilt efter nederlagen, endast små grupper av »vojvoder», truppleddare, med sig. Massorna flydde där nederlag och hunger decimerade trupperna. Urgammal Balkantradition tillåter ledarna att i sådana tider sätta hela byar under terror och genom hot om att sätta eld på husen och slakta kreaturen tvinga familjerna och bykommunen att ställa ett angivet antal vapenföra män samt proviant till förfogande. Så hände det ofta att en broder tvingades in i Tito-trupperna och den andre brodern hämtades till Mihajlovitj. Medlemskap i den ena eller andra av de båda grupperna har således inget att göra med »rojalism» eller »kommunism», med »reaktion» eller »demokrati». Detta gäller för såväl det lägre befälet som för manskapet. De italienska arméfördelningarna överlämnade sina vapen, inklusive kanoner och tanks, till Titos trupper, med vilka de lättare kunde fraternisera än med de nationella rojalistiska Mihajlovitjsoldaterna. Så förfogade Tito med ens över vapen för 3—5 nästan moderna divisioner. Den kroatiska diktatorn Pavelitj' reguljära milis och hird greps av panik, hela regementen gingo över till Tito som via flygblad och agenter tillförsäkrade dem fullständig amnesti. Därigenom kom Tito att snart förfoga över en armé om c:a 300,000 katolska och mohammedanska f. d. kroatiska fascister, inom vilken armé hans knappt 30,000 serbiska partisaner endast utgjorde det gamla gardet. Därmed var Tito vorden ledare för en blandad kroatisk-serbisk armé och Mihajlovitj till serbisk-nationell anti-pod. Då gävo London och Washington fullständigt efter för de ryska önskemålen; de erkände Tito som överkommendant för den

jugoslaviska hemmaarmén och ställde Londons BBC till förfogande för Tito-talare. Engelska och USA-officerare hoppade ut över Titos område; bland dessa befann sig också Churchills son Randolph Churchill. Under det att kroatisk-fascistiska överstar fingo höga kommandoposter och säte i den bosniska regeringen etc., förklarades Mihajlovitj för fågelfri.

Jugoslavien befriades dock av reguljära ryska trupper. London erkände *status quo* och i Yalta lovade Churchill att sörja för att hans skyddsling Peter snabbt skulle sluta fred med Tito. Peters londonske statsminister, f. d. landshövdingen i Kroatien dr Sjubasjitj, reste till Tito och slutligen, i februari 1945, kom det till ett fördrag på följande basis: Tito blir kunglig jugoslavisk ministerpresident, Sjubasjitj utrikesminister. Tre i samråd med Tito utsedda gamla yrkespolitiker bildade regentskapsrådet. Dessa institutioner skulle snabbt skapa en förutsättning för fria val till ett demokratiskt parlament, som sedan finge att avgöra om regeringsformen, etc.

Tito bekymrade sig inte om regentskapsrådet och blottställde alla ministrar som inte underkastade sig och sina departement de kommunistiska kommissariernas myndighet. I stället för att, som han lovat, efter befrielsen demobilisera sin armé inkallade han nya årsklasser och släppte endast sådana soldater, vilkas åsikt karakteriserades som »positiv». Varje medborgare måste skaffa sig en »karakteristik» från vederbörande funktionär i den nyinrättade och efter ökända mönster uppbyggda statspolisen, kallad OZNA. Utan »positiv karakteristik» får man inte bekläda någon post, inte utöva något hantverk, inte driva någon affär etc. Från alla gamla reaktionära partier vann Tito överlöpare, som anslöt sig till makten. T. o. m. ledare för den lilla jugoslaviska svartskjorteorganisationen Orjuna fick, som tack för erkännandet av Titos alla åtgärder, höga värdigheter, ja sändebudspost i utlandet! En kommunistisk prost i den serbisk-ortodoxa kyrkan gjordes av Tito till förbundsstatens polisminister och chef för OZNA. En av de få överlevande judarna, Mosja Pijade, gjordes till borgmästare och polismästare i Belgrad. F. d. advokater från Kroatien gjordes till generaler, sändebud o. s. v. och kroaten Velebit blev vice utrikesminister — sedan Tito låtit meddela att dr Sjubasjitj träffats av slag och han själv övertagit utrikesministerposten vid sidan av sin funktion som ministerpresident och krigsminister. Då det lyckades dr Sjubasjitj — Londons förtroendeman, Peters och Churchills representant vid fördraget med Tito — att från sin

internering till utlandet meddela att han var fullkomligt frisk, men tillsammans med andra ickekommunistiska ministrar avgått, därför att Tito berövat dem all makt och förbjudit alla partier som han inte gillade samt förberedde ett val med endast en lista, ja då satte sig Tito helt sonika över fördragen och förklarade kung Peter avsatt. Vidare befallde han de kungliga jugoslaviska ministrarna i utlandet att placera Titos bild i stället för Peters på väggen. Sändebuden fingo också order att ändra fana och sigill; Tito var nu statsöverhuvudet.

Samtidigt publicerade Tito en ny vallag, enligt vilken varje väljare måste bevisa att han aktivt understött Titopartisanerna. Då åtminstone 80 % av de kroatiska bönderna under Pavelitj-diktaturen troget stodo bakom sin av SS internerade ledare dr Matsjek, vilken vägrade att bli marionettdiktator, och då en stor del av de serbiska bönderna understödda Mihajlovitj, skulle enligt denna ursprungliga vallag endast en tredjedel av folket ha valrätt, inberäknat alla f. d. kroatiska fascister som efter Mussolinis störtande gingo över till Tito. Då utökade Tito den aktiva och passiva valrätten till att omfatta alla som kunde från OZNA skaffa sig en »positiv karakteristik» samt förklarade också de 16-åringar för röstberättigade, som frivilligt trädde in i Titos armé. Då London och Washington protesterade mot detta en-listeval och hotade att revidera sitt erkännande av Jugoslavien, skapade Tito fyra regeringspartier, som han gav olika namn men vilkas kandidater fått »positiv karakteristik» från OZNA. Dessutom arrangerade han att valen skulle tillgå på så sätt att i varje röstningslokal stå två urnor, en med fyra öppningar för de olika regeringslistorna samt en urna för den väljare som är missnöjd med Tito! Varje väljare får en kula som han har att lägga i en av de fyra regeringsöppningarna eller om han så önskar i den oppositionella urnan. Oppositionell röstning fick härvidlag endast platonisk innebörd, då ju inga oppositionella kandidater uppstälts. Betänker man så att valkommissionerna överallt bestå av OZNA-medlemmar och deras representanter skulle inte ens en 99-procentig valseger för de fyra av Tito kontrollerade listorna ha överraskat, allra helst som den kroatiska icke-fascistiska befolkningen, Matsjeks bondeparti, proklamerat valstrejk. Valen ägde rum den 11 november.

Ledarna för socialdemokraterna, däribland dr Topalovitj, för demokraterna, bland dem f. d. ministern Milan Grol och den av de allierade ur tyskt koncentrationsläger befriade dr Matsjek —

kort och gott: alla gamla politiker som inte gått över till Titos enhetsparti, protesterade mot Titos terrorregim. Uppdelandet av jordagödslen och utdelandet av åkerlappar utan byggnader och utan de allra nödvändigaste redskap och samtidigt rekrytering av den sista manliga arbetskraften dömer agrarlandet till svält, låter dagligen tusentals barn och åldringar duka under, tvingar till nödrop hos UNRRA och privat utländsk hjälp. Samtidigt rekviderar Titos kommissarier de sista nötkreaturen och hästarna för sin jättearmé, som troligen främst har till uppgift att hålla de rekryterade bönderna i schack.

Titos polissystem ter sig i städerna på följande sätt: Högsta exekutivmakten har OZNA-kommandanten, som samtidigt är borgmästare. Varje stadsdel, varje räjong, varje gata har yrkesmässiga OZNA-funktionärer. Portvakten i varje hyreshus är ombud för OZNA med lön och höjd livsmedelstilldelning. Han ensam har nyckeln till porten och måste dagligen till OZNA rapportera vem som besökte vem, och vilka individer — portvakten måste avkräva alla sådana besökande legitimation — som mellan klockan 20 på kvällen och 6 på morgonen gingo in i huset eller lämnade detsamma. Även gamla medlemmar i kommunistpartiet, som misstänkas för oppositionell inställning, stå under ständig bevakning. Gynekologen dr Kusovac, som redan på den tiden då kommunistpartiet var förbjudet tillhörde detsamma, kom på grund av kritiska yttranden i Titos koncentrationsläger. Likaså Milatsjitj, ONZA-chefen för 1:a Belgradräjongen. T. o. m. några av Titos egna koalitionsministrar lära ha försvunnit de senaste veckorna. Varje räjong, varje gata och varje större hyreshus har sin egen s. k. nationelle anklagare, allmänna åklagarens besoldade redskap. Varje fabrik, varje bank och varje kooperativ affär har OZNA-funktionärer och nationella anklagare allt efter antalet sysselsatta; samma sak gäller även statliga och kommunala verk. Advokater, som intervenser för en häktad, riskera själva att bli häktade och internerade som statsfiender. Detta träffade t. ex. advokaten Popovitj i Belgrad, vilken trots mångårigt medlemskap i kommunistiska partiet blev skjuten för att han kritiserat rättstillståndet.

Att demokratledaren Groll enligt Londonfördraget blev Titos ställföreträdare som statsminister, skyddade inte hans rätt att kritisera. Den officiella pressen skymfar de engelska labourministrarna och kallar dem gangsters därför att de krävde garantier för fria val i Bulgarien.

Statstjänstemännens månadslöner variera mellan 2,000 och 5,000 dinarer. Då ett par skor kostar omkring 3,000 dinarer, 1 kg kött 100 dinarer, 1 kg socker 600 dinarer (socker är här alltid dyrare än kött därför att det är belagt med accis), 1 meter kostymtyg c:a 1,000 dinarer, o. s. v. så är det omöjligt att ens vegetera på de officiella lönerna. Därför gå många f. d. radikala och demokrater för svältens skull över till Titos parti, ty endast sådana få tilldelning från UNRRA-hjälpen, endast partimedlemmar eller personer med »positiv karakteristik» få tilldelning av Rödakors-aktionerna för barn, o. s. v. De första UNRRA-sändningarna blevo på Titos order vidarebefordrade till det »broderliga» Albanien och 50,000 tyska militärskodon från nazidepåerna fingo inte fördelas bland den barfota befolkningen utan skickades som gåva till Sovjet. I det rika Syrmien rekvirerade Tito hundra vagnar vete och skickade dem till Albaniens kommunister, medan i Belgrad tusentals barn inte sett vitt bröd på många månader. Den av UNRRA i somras levererade ullen blev i Jovanovitj-fabrikerna bearbetad till tyg och levererades i denna form till de albaniska kommunisttrupperna som ligga i strid med Grekland.

Trots den förskräckliga nöden, med hundratusentals föräldralösa barn och brist på kläder och skor hos civilbefolkningen, lever även de minsta yrkespolitiker, regimens stöttepelare, lika gott som deras yrkeskollegor före ockupationen. Enda skillnaden är att denna härskara vuxit oerhört. Tidigare fanns det i Jugoslavien *ett* parlament, vars medlemmar fick större årslön än den högst avlönade statstjänsteman (108,000 dinarer). Nu finns det utom det centrala parlamentet 6 förbundsstatsparlament (för Serbien, Kroatien, Bosnien, Slovenien, Montenegro och Makedonien). Utom den belgradska centralregeringen med fler departement än före ockupationen, har var och en av de 6 av Tito skapade förbundsstaterna sin egen regering med ministerpresidenter, departementschefer och en här av tjänstemän. Liksom i Nazityskland äro officerarna och statspolisfunktionärerna elegant klädda och förstklassigt förplägade. Och liksom de store förebilderna sparar inte det svältande Tito-landet på valutorna då det gäller utlandsrepresentationen. Då fabrikerna, verkstäderna och handelsfirmorna, som tillhörde personer med »negativ karakteristik», konfiskerats, har Tito också tusentals högtavlönade poster som »kommisariska förvaltare» att dela ut till duktiga yrkespolitiker och deras familjer. Då fabrikerna få använda en del av produktionen för att byta till sig livsmedel, medan en annan del tjänar till anskaffandet av

livsmedel för regeringsfunktionärer och för arméns samt OZNA:s officersmässar, så är det endast de icke-privilegierade skikten som måste betala de höga priserna för kött, bröd och socker etc. Därför krävs det ett oerhört mod och mycken kraft att utstå svåra umbäranden för att inte löpa över och förvärva sig en »positiv karakteristik» från OZNA. Då inkastandet av röstkulan i den »oppositionella» urnan helt säkert för lång tid förskaffar den våghalsige en »negativ karakteristik» från OZNA, räcker det således med enbart det ekonomiska trycket för att säkra en överväldigande majoritet för den härskande klicken.

Om polissystemet på landsbygden kan följande nämnas: Bonden är, trots tillsättandet av den Titotrogne byfogden, OZNA-polisen och nationelle anklagaren, mera motståndskraftig mot trycket än stadsinnevånaren. Särskilt i Kroatien och Slovenien är bonden genom tidigare terror vorden hård och slug och faller inte så lätt för provokationer som den hetlevrade serben. Han förstår alltid att på ett eller annat sätt undanhålla en del av det OZNA lägger beslag på. (OZNA rekvirerade t. ex. på en vecka enbart i Vrsjats och Smederevo 2,000 waggons vin, som Tito skickade som gåva till Ryssland.) Då bonden sedan årtal inte kunnat köpa en lie eller ens en spik, har många bonde slagit sig på att bli smed eller skomakare, och för varje stycke gammalt skrot och för gamla krokiga spikar kommer man lättare över bröd och kött än för hundralappar. Men barnadödligheten är fruktansvärd, när det varken finns läkemedel eller material till blöjor — inte ens papper, med undantag för de i massor producerade statstidningarna, vilka man köper mindre för att läsa men mera för att använda som ersättning för vadd och lindor, etc.

Relativt sett drägligast ha de få av nazis icke bortsläpade slovenerna i alplandet. Mobiliseras de fly de hellre över den näraliggande österrikiska gränsen och in i den av de allierade besatta zonen, därför att de äntligen vilja ha fred och ro efter långa år av kamp. Att tusenden sådana katolska bönder ansluta sig till de kungatrogna f. d. jugoslaviska krigsfångarna som nu under jugoslaviska (naturligtvis ortodox-serbiska, ty endast sådana komma ifråga som krigsfångar) generaler hållas i militär tukt och av anglo-amerikanerna respekteras som allierade, det är en följd av den omständigheten att det för dem varken i Österrike eller Tyskland finns arbetschanser. (Kung Peter fick som bekant i oktober officiellt besöka dessa f. d. krigsfångar.) Dessa sloveners bringade också meddelandet att transporter av hemvändande f. d. krigs-

fångar kontrolleras av OZNA-funktionärer vid österrikiska-slovenska gränsen och där delas upp i två grupper, varav den ena kunde fara vidare hem, medan den andra gruppen, som mestadels bestod av officerare, gick fruktansvärda öden till mötes.

För att förhindra massdesertering över den österrikiska gränsen krävde Titomyndigheterna att de allierade skulle utlämna desertörerna. Trots att varken engelsmän eller amerikanare gingo med på det, lät Tito publicera att utlämningsansökan besvarats positivt av de allierade. Faktum är att 35 officerare skötes i Belgrads förstad Zemun, men dessa officerare hade inte utlämnats utan hade gått vilse vid gränsen och tillfångatagits av Titotrupper på slovensk mark. Enbart från den lilla serbiska byn Mihajlovac deserterade 180 tvångsrekryterade soldater och slog sig under veckolånga nattmarscher igenom till den av de allierade ockuperade zonen. Tiotusentals desertörer gå dock inte till utlandet utan hålla sig gömda i skogarna. Träffa sådana grupper tillfälligtvis på en grupp Mihajlovitjsoldater så ansluta de sig till dessa, inte av några som helst ideologiska skäl utan uteslutande av självbevaringsdrift. Så har den fågelfriförklarade f. d. krigsministern, som efter ryssarnas intåg rådde sina bönder att enskilda gå tillbaka till sina byar och göra bruk av Titos amnesti-erbud, medan han själv i sällskap med några trogna officerare drog sig tillbaka till Bosniens berg, på sista tiden återigen och *nolens volens* fått tillskott särskilt från Serbien och förfogar återigen över några tusen denna gången *frivilliga* soldater.

Tito tillåter inte de för Pavelitj' terror 1941 till Serbien flyktade c:a 200,000 serberna att återvända till sin bosniska hemtrakt, ty där skulle de bara ställa till oro. Först och främst skulle de kräva att få tillbaka sina gamla hus och jordlappar från de kroatiska och mohammedanska f. d. Pavelitjbanditerna, och för det andra skulle de få se många f. d. fascistledare som höga funktionärer i Titos OZNA, ja några hirdmän t. o. m. i ministerposition, som t. ex. hirdledaren Sulejman Filipovitj, vilken efter att ha tillfångatagits i Tuzla svor Tito trohetseden och därpå utnämndes till minister.

Tusentals partisaner från Bosnien placerar Tito i Belgrad. Därmed slår han två flugor i en smäll: han undviker att dessa hans anhängare få se och bli upprörda över den maktposition deras dödsfiender fått därhemma, och samtidigt åstadkommer han att det »kontrarevolutionära» Belgrad genomsyras med Tito-trogna. I Belgrad boende och inväxta men enligt hans åsikt mindre till-

förlitliga läkare, lärare o. a. fördriver Tito ut i landsorten för att ge deras Belgradplatser åt trogna icke-serbiska anhängare. Även de fåtaliga överlevande judarna ger Tito arbetsschanser i Belgrad, endast för att undvika att de skola återvända till sina gamla hemtrakter och där kanske ge sig till att förfölja de värsta mördarna, som nu genom dubbel trohet mot den nye husbonden vilja söka »plåna ut» sina illdåd av 1941.

Att det nu på Balkan rör sig om imitation av ett sedan länge i Sovjet självt övervunnet sovjetmönster, framgår också utav att Tito lät insätta politiska kommissarier i alla militära kommandon, från arméfördelningar ned till plutoner, vilka kommissarier fått samma militära rang som motsvarande kommandant. Likaså »demokratiserade» Tito alla rangtitlar — men inte lönerna eller naturaförmånerna — så tillvida att soldaten tilltalar sin general med orden »kamrat general».

Ja, Jugoslavien behöver, förutom livsmedel och medikament, nästan allt vad som hör till återuppbyggnad av dess svaga industri, ty de ryska befriarna togo då de lämnade jugoslavisk jord med sig inte endast hästar och nötkreatur samt sockerförråden utan också maskinerna och t. o. m. kolen från sockerfabrikernas förråd.

Egna domstolar för bestraffning av samarbetsmän och krigsförbrytare ha upprättats. När medborgarna i staden Postjariveks krävde att f. d. konstapel Radimir Jovanovitj skulle häktas och dömas därför att han under ockupationen som polismästare samarbetade med Gestapo, så svarade OZNA-chefen: det gjorde Jovanovitj på order av Titopartisanerna, det var hans dubbelroll! Liknande undanflykter användas för att rädda alla dessa äkta jugoslaviska Gestapohjälpare, om de bara i rätt tid ställt sig till den nya regimens och dess hemliga polis' förfogande.

Då man under förevändningen att han hade samarbetat med tyskarna frantog den som god patriot ansedde tvålfabrikanten Vljajtsjitj all egendom, tog denne som försvarare belgradadvokaten Despotovitj. En OZNA-tjänsteman kom till advokaten och förehöll honom det kloka i att avböja uppdraget som försvarare, i annat fall skulle han råka mycket illa ut... För att f. d. prosten numera polisministern Zetsjevitj skulle få ett ståndsmäsig tillhåll lade man beslag på dr Spalajkovitj' villa och inredning. På samma sätt sörjde OZNA för de ledande kommunisterna och löste deras bostadsfråga, trots bostadsbristen i det bombade

Belgrad. Man rekvirerade precis på samma sätt som de höga Gestapofunktionärerna 1941 rekvirerade i de judiska våningarna.

Vid de »spontana» demonstrationerna för Tito går man tillväga precis som förut hos nazis i Tyskland: man kommenderar ut folket. Dagar i förväg bestämma portvakterna, OZNA-ombuden i fabriker, affärer, ämbetsverk och gator vilka som skola gå till demonstrationen och vilka paroller som vederbörande skola skrika ut. Den som blir sedd tillsammans med en engelsman eller amerikan får genast besök av OZNA och måste noggrant redogöra för vad han talat med främlingen om. Vägrar han åta sig provokationsuppdrag får han en »negativ karakteristik» och riskerar såväl bostad som arbetsplats.

I Jugoslavien — för att sammanfatta — regerar en liten minoritet med hjälp av polisterror och ekonomiskt tryck. All verklig makt ligger hos kommunistiska partiets centralkommittés politiska byrå. Alla s. k. icke-kommunistiska partier äro blott skenbilder, uppfunna och försedda med styrelse av Tito och hans trogna, oftast då f. d. reaktionära yrkespolitiker som nu äro helt i Titos hand. De hittillsvarande parlamenten sammankallas av politbyrån i samarbete med OZNA och där tåls ingen opposition. Att tillhöra dessa skenparlament betyder att vara höjd över och befriad från all den nöd som råder i landet. Alla nyckelpositioner äro besatta och besättas alltjämt, i den mån nya poster dyka upp, av Tito-trogna. Alla generaler och allmänna åklagare äro medlemmar av kommunistiska partiet, likaså alla domare, alla polismästare, intendenten och kommissarier. Alla milisofficerare — lantpolisen — äro partimedlemmar. De icke-kommunistiska funktionärerna tjäna bara som camouflagen. Alla medborgare äro hänvisade till OZNA:s nåd då det gäller utövandet av yrke, anskaffandet av ransonerade varor eller mottagandet av hjälp från UNRRA, Röda korset etc., ett tvång som utesluter varje ansats till politisk och ekonomisk frihet. Om de under sådant tryck avhållna valen och ur desamma resulterande parlamenten respektive regering, av världopinionen betraktas som vägen till Balkans och därmed också Europas befrielse, då befinner sig Balkans nyckelland på väg till ny olycka, till nya oroligheter. Och utan stabilitet i detta oroscentrum ges det ingen bestående fred i områdena mellan Egeiska och Adriatiska haven, mellan Balkanbergen och Karpaterna, och heller inget framsteg i Donauområdet.